

Detall dels continguts

Nucli primer: Les ciències socials i la relació entre medi ambient i societat

- (1) La relació entre societat i natura: metàfores i definicions.
- (2) Evolució biològica i canvi social.
- (3) Ecocentrisme i antropocentrisme; exempcionalisme i excepcionalisme.

Nucli segon: Els límits al desenvolupament

- (4) L'era del desenvolupament i els seus límits.
- (5) Petjada ecològica: concepte i anàlisi.
Inclou una sessió pràctica d'introducció a les fonts d'informació sobre aquest indicador. Càlcul de l'empremta (petjada) ecològica personal i comentari sobre els resultats <http://www.myfootprint.org/es/>. Definicions, metodologia i informació sobre la petjada de països, ciutats, etc. <http://www.footprintnetwork.org/es/index.php/GFN/>
- (6) Malthus revisitat: Població i producció d'aliments.
- (7) Fonts d'energia: combustibles fòssils i el debat sobre energies alternatives.
- (8) L'impacte social de l'energia nuclear.
Inclou una sessió pràctica a partir d'una visita virtual a Txernòbil [Ghost Town – Elena's Motorcycle Ride through Chernobyl <http://www.kiddofspeed.com/default.htm>]
- (9) Els efectes socials del pic del petroli.
Inclou una sessió pràctica sobre les dinàmiques de la urbanització en la societat post-carboni, a partir de la projecció del documental *End of Suburbia*.
- (10) Els límits al desenvolupament i el concepte de sostenibilitat.

Nucli tercer: La percepció social dels problemes mediambientals

- (11) Què pensem sobre el medi ambient? Per què pensem el que pensem?
Inclou una sessió pràctica sobre l'accés a les enquestes sobre opinions i actituds en matèria de medi ambient en la base de dades del CIS, http://www.cis.es/cis/opencms/ES/2_bancodatos/
- (12) Per què el que pensem sobre el medi ambient sembla tenir poc a veure amb el que fem?

Nucli Quart: El canvi social enllà dels límits al creixement

- (13) Modernització ecològica: la sociologia de la modernització i les polítiques mediambientals.
- (14) Un test empíric per a les il·lusions de la modernització ecològica: el consum de materials en la tardomodernitat.
Inclou una sessió pràctica introduint els principals indicadors d'anàlisi de fluxos materials i la

informació a l'abast en fonts secundàries. Informació, en particular, sobre els requeriments materials de l'economia espanyola: <http://www.ine.es> > INEbase > Estadísticas sobre el medio ambiente > Cuenta de flujos de materiales. Indicacions sobre altres dades subministrades per l'INE (residus, aigua, indicadors ambientals...).

(15) Tecnologies de la informació i crisi ecològica.

Inclou una sessió pràctica sobre els elevats costos ecològics de les tecnologies pròpies de l'anomenada "societat de la informació", a partir de la informació produïda per l'anàlisi de cicle de vida i l'anàlisi input-output mediambiental, <http://www.eiolca.net>

(16) Societat del risc, estructura i conflicte social.

(17) Economia política del medi ambient i les diferents propostes ecosocialistes: roda de producció, segona contradicció...

(18) Desenvolupament sostenible.

(19) Col.lapse i decreixement.

Nucli cinqué: Suports per al pensament i l'acció: indicadors i mesures

(20) Benestar sostenible: construcció i lògica de l'índex de benestar econòmic sostenible (ISEW) o indicador de progrés genuí.

(21) L'Índex del Planeta Felç: l'equilibri entre el benestar i el cost ecològic.

Inclou una sessió pràctica introduint-ne la informació bàsica, <http://www.happyplanetindex.org/>

(22) Les dimensions contradictòries de la sostenibilitat. Per una utilització raonable de les bateries d'indicadors de "desenvolupament sostenible".

Nucli sisé: Dilemes conceptuals enllà de la tecnologia i la reforma social

(23) Hardin vs Ostrom: la tragèdia dels béns d'accés lliure i l'ètica del bot salvavides.

(24) L'igualitarisme de l'escassetat: suficiència, austeritat i democràcia.

(25) L'hàbitat enllà del desenvolupament: l'urbanisme de la davallada.

Indicacions bibliogràfiques per preparar el programa

Prendre notes en classe i després revisar-les, organitzar-les i posar-les en net és una pràctica recomanable. A més d'això es recomana seguir les indicacions bibliogràfiques següents (les indicades sota el rètol "bàsic" són suficients per preparar el programa; les indicades com a "ampliació i aprofundiment" contenen tractaments complets en extensió i profunditat dels temes corresponents).

Nucli primer

Bàsic:

- (1) Garcia, E.: *Medio ambiente y sociedad: la civilización industrial y los límites del planeta*. Madrid, Alianza, 2004 (tercera reimpressió 2011), pp. 18-33. [Des d'ara MAYS]
- (2) MAYS, pp. 36-51.
- (3) MAYS, pp. 33-37 i 51-58.

Ampliació i aprofundiment:

- Ehrlich, P.R.: *Naturalezas humanas: Genes, culturas y la perspectiva humana*. México, Fondo de Cultura Económica, 2005.
- Wilson, E.O.: *Consilience: La unidad del conocimiento*. Barcelona, Galaxia Gutenberg/Círculo de Lectores, 1999.
- Wilson, E.O.: *La conquista social de la Tierra*. Barcelona, Debate, 2012.
- Galiana, A.: *Nosaltres els humans: l'ecologia d'uns animals mitjanament intel·ligents*. Alzira,

Nucli segon

Bàsic:

- (4) M_{AY}S, pp. 113-122.
- (5) M_{AY}S, pp. 172-176.
http://www.footprintnetwork.org/es/index.php/GFN/page/frequently_asked_questions/
- (6) M_{AY}S, pp. 66-68 i 122-136.
- (7) M_{AY}S, pp. 158-172.
- (8) Garcia, E.: "La problemática de la energía nuclear en el Valle de Ayora. Los conflictos en torno a la prolongación del funcionamiento de la central de Cofrentes y a la candidatura de Zarra como posible ubicación del almacén temporal centralizado de residuos de alta actividad". *Arxius de Ciències Socials*, nº 25, 2011, pp. 83-102. <http://roderic.uv.es/handle/10550/23131>
- (9) Garcia, E.: "El cambio social en la sociedad post-fosilista". Dins Lobera, J. et al: *La conflictividad que viene*. Madrid, CIP-Ecosocial-FUHEM, 2011, pp. 28-33.
http://www.fuhem.es/media/cdv/file/biblioteca/Dossier/Dossier_Conflictividad_que_viene.pdf
- (10) M_{AY}S, pp. 136-142.

Ampliació i aprofundiment:

- Meadows, D.; Randers, J. i D. Meadows: *Los límites del crecimiento treinta años después*. Barcelona, Círculo de Lectores/Galaxia Gutenberg, 2006.
- Catton, W.R.: *Rebasados/Overshoot: Las bases ecológicas para un cambio revolucionario*. México, Océano, 2010.
- Smil, V.: *Alimentar al mundo: Un reto del siglo XXI*. Madrid, Siglo XXI, 2003.
- Campbell, C.J. i J.H. Laherrère: "Fin de la era del petróleo barato". *Investigación y Ciencia*, nº 260, mayo 1998, pp. 66-71.
- Sempere, J. i E. Tello (ed.): *El final de la era del petróleo barato*. Barcelona, Icaria, 2008.
- Crisis Energética, <http://www.crisisenergetica.org/>

Nucli tercer

Bàsic:

- (11, 12) Garcia, E.: "¿Por qué andamos siempre a la greña con la naturaleza si nos pasamos la vida jurándole amor eterno?". Dins Riechmann, J. (ed.): *¿En qué estamos fallando? Cambio social para ecologizar el mundo*. Barcelona, Icaria, 2008, pp. 25-50.

Ampliació i aprofundiment:

- Dunlap, R.E.: "La sociología medioambiental y el nuevo paradigma medioambiental". *Sistema*, nº 162-163, 2001, pp. 11-31.
- Durning, A.T.: *¿Cuánto es bastante?*. Barcelona, Apóstrofe, 1994.
- Sempere, J.: *Mejor con menos: necesidades, explosión consumista y crisis ecológica*. Barcelona, Crítica, 2009.
- Mies, M. i V. Shiva: *Ecofeminismo: Teoría, crítica y perspectivas*. Barcelona, Icaria, 1998.

Nucli quart

Bàsic:

- (13) M_{AY}S, pp. 94-96 i 193-204.
- (14) M_{AY}S, pp. 204-218.
- (15) M_{AY}S, pp. 218-225.
- (16) M_{AY}S, pp. 96-98 i 248-261.
- (17) M_{AY}S, pp. 79-86 i 237-248.
- (18) M_{AY}S, pp. 145-158.
- (19) Garcia, E.: "Los límites desbordados: Sustentabilidad y decrecimiento". *Trayectorias*, vol. IX, nº 24, 2007, pp. 7-19.

Ampliació i aprofundiment:

Von Weizsäcker, E.U.; Lovins, L.H. i A.B. Lovins: *Factor 4: Duplicar el bienestar con la mitad de los recursos naturales - Informe al Club de Roma*. Barcelona, Galaxia Gutenberg/Círculo de Lectores, 1997.

INE: *Cuentas de flujos de materiales. Serie 1995-2010. Base 2010*

<http://www.ine.es/daco/daco42/ambiente/aguasatelite/metflujos10.pdf>

Beck, U.: *Políticas ecológicas en la edad del riesgo*. Barcelona, El Roure, 1998.

Lowy, M.: *Ecosocialismo: La alternativa radical a la catástrofe ecológica capitalista*. Madrid, Biblioteca Nueva, 2012.

Garcia, E.: *Ciència, mite i poder en el desenvolupament sostenible*. Alzira, Germania, 1995.

Latouche, S.: *Petit tractat del decreixement seré*. València, Tres i Quatre, 2009.

Diamond, J. M.: *Colapso: por qué unas sociedades perduran y otras desaparecen*. Barcelona, Debate, 2006.

Nucli cinqué

Bàsic:

(20) MAYS, pp. 180-184

(21) Notes preses a classe o

The Happy Planet Index: 2012 Report. A Global Index of Sustainable Well-being. New Economics Foundation, 2012

<http://www.happyplanetindex.org/assets/happy-planet-index-report.pdf>

(22) MAYS, pp. 184-190.

Ampliació i aprofundiment:

Daly, H. i J. Cobb: *Para el bien común: Reorientando la economía hacia la comunidad, el ambiente y un futuro sostenible*. México, Fondo de Cultura Económica, 1993.

Desenvolupament sostenible a EUROSTAT

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/865-ES/ES/865-ES-ES.PDF

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/sdi/indicators>

Nucli sisé

Bàsic:

(23) MAYS, pp. 70-73.

(24) Dryzek, J.S.: "Ecología y democracia discursiva: Más allá del capitalismo liberal y del Estado administrativo". *Ecología Política*, nº 16, 1998, pp. 95-109.

<http://ecologiapolitica.info/>

(25) Garcia, E.: "Sostenibilidad, conflicto, convivencia y la ciudad del postdesarrollo". *Bioconstruir*, nº 4, 2006, pp. 23-32.

Ampliació i aprofundiment:

Hardin, G.: "La tragedia de los comunes". *Gaceta Ecológica*, nº 37, 1995

http://www.uam.es/personal_pdi/ciencias/jonate/Eco_Rec/Intro/La_tragedia_de_los_comunes.pdf

Dobson, A.: *Pensamiento verde: Una antología*. Madrid, Trotta, 1999.

Girardet, H.: *Creando ciudades sostenibles*. Valencia, Ed. Tilde, 2001.

Illich, I.: *Textos escollits*. València, Tres i Quatre, 2009.

Nota.- Alguns recursos documentals i audiovisuals de suport seran accessibles en la secció de recursos de l'aula virtual. N'hi ha d'altres disponibles *online*. Per a la resta els/les estudiants hauran d'accedir a còpies en suport paper.